

AKADEMICKÉ BRNO

28.4.1984

5

VEČER OSVOBODIVÉHO HUMORU

Divadlo Na provázku, experimentální soubor Státního divadla v Brně, hlásí se již od svého zrodu k odkazu české i světové levicové avantgardy a snaží se vycházet z principu tzv. dramaturgického posunu, který spočívá v hledání nových témat pro aktuální scénickou výpověď prostřednictvím předloh "nepravidelných", "otevřených" - nejružnějších textových adaptací, montáží a koláží. O tom, že tato koncepční východiska a tvůrčí postupy neztratily ani po sedmácti letech existence souboru svou oprávněnost, svědčí úspěšná inscenace Příběhy dlouhého nosu, inspirovaná verší Edvarda Leara ve scénáři Evy Tálské.

U jejího zrodu stál inspirativní dramaturgický podíl Petra Oslzlého: anglický básník a kreslíř 19. století Lear není u nás zdaleka tolik populární jako další tvůrce groteskně nasmýslné linie humoru Lewis Carroll. Learovy pětiveršové říkanky, zvané limericky, dosahují nezvyklé estetické působivosti zdánlivě nonsensovým, ale zároveň rafinovaně paradoxním spojováním slov, slovních hříček a představ. S plným pochopením pro jejich specifickou nekonvenční poetiku a s důmyslným využitím parafrázujících možností češtiny přetlumočil je pro potomní daleko užší scénický výběr brněnský anglista Antonín Přidal, zabývající se též Shakespearovými dramaty. Zároveň připsal vtipnou pasáž Nesmyslná mapa, která pak v nastudování funguje jako vhodný foyerový prolog.

Autorům scénáře /skládá se z oddílů Krátké nesmysly, Nesmyslné recepty, Příběhy ze života mého strýčka Arlyho aj./, režisérka Eva Tálská měla tentokrát k dispozici předlohu, která velmi dobře vyhovovala jejímu uměleckému založení. V příbězích jsme opět poznávali Tálskou jakožto inscenátorku někdejší jevištní koláže Morgensternových

Sibeničních písní, Chelderodovy balady Sir Halewyn, Máchova Máje, Alenky v říši divů, folklórní montáže Jako tako nebo konečně nápaditých pohádkových variací Světa snů. Všechny tyto inscenace spojuje s Příběhy úsilí o syntetický divadelní výraz, v němž by literárnímu textu s potlačením jeho čistě informativní funkce zůstala posléze vymezena jen dílčí funkce jedné z mnoha složek konečného celku. V inscenaci Příběhy přenesla Tálská Learův princip absurdity i vztahů, a především hravosti slov, až marnotratně na všechny použité výrazové prostředky: výpravu Borise Myslivečka a hudbu Miloše Štědrého, na pitoreskní kostýmy, choreografickou a pěveckou složku až po soustavné vtahování diváků do herních akcí, čímž dosáhla neustálých proměn divadelního zraku. Jice v kolektivních zkouškových improvizacích, ale s neustálou přítomnou jednotou stylizující režijní koncepci, vznikla dvouhodinová mozaika rozpuštěné fantazie, kdy každý z limericků je rozvířen do rozčudované inscenační etudy, která se při asociativním řazení sekvencí může navíc refrénovitě vracet. Volně se střídá živel lyrický a dramatický; obdivujeme variabilitu hracího prostoru spoluvytvářeného přímo hereckou akcí, i metaforickou prací s rekvizitou. Mezi jedenácti účinkujícími nůž dost dobře odlišit protagonisty od herců jen sekundujících, protože všichni se záviděníhodným elánem spoluvytvářejí neustále pulsující proud jemně poetického a vcelku spolehlivě gradovaného večera.

Scénická koláž Evy Tálské Příběhy dlouhého nosu v brněnském Divadle Na provázku představuje neobyčejně zdařilý a podnětný pokus o ryze kolektivní, syntetické divadlo nápadité a osvotuzující komiky, spontánně se vysmívající všemu nadutě samolibému, a zároveň maloměstsky omezenému, kolem nás i v nás.

/sk/

Město Brno má v oblasti amatérského divadelnictví /zejména tzv. malých jevištních forem a autor-
ského divadla/ v rámci ČSR poněkud výjimečné postavení: vždyť tu v současné době - vedle zhruba dal-
ších patnácti kolektivů tradičnějšího zaměření - více či méně aktivně pracuje asi dvacet pět rozlič-
ných souborů právě tohoto progresivního typu. Pohled na plán Brna by přitom dosvědčil, že nejsou sou-
středěny jen do městského centra, ale vyskytují se také v okrajových částech brněnské aglomerace -
od Pisárek po Slatinu a od Komárova do Soběšic.

Tato skutečnost, jakož i fakt, že národní přehlídka těchto experimentujících kolektivů Šrámkův
Písek probíhá nyní jako bienále, přivedla několik zodpovědných kulturních institucí na zásluhou my-
šlenku pořádat nové, netradiční akce, které by umožnily vzájemnou konfrontaci odlišných metod práce
i výměnu zkušeností mezi jednotlivými soubory moravské metropole. Městské kulturní středisko S. K. Neu-
manna pořádalo v sále Vysokoškolského klubu SSM na Gorkého ulici již čtyři ročníky přehlídky mladého
divadla, jichž se zúčastnilo mnoho kolektivů různorodého zaměření a stejně tak rozdílné interpretační
úrovně. O bohaté zázemí této experimentální aktivity mohlo se opřít také devět ročníků národní přehlíd-
ky vysokoškolských divadel, které se zde pravidelně konaly od roku 1976 /iž předtím tu ovšem probíhaly
nespecializované národní festivaly v rozličných oborech vysokoškolské ZUČ/.

Netradičnímu amatérskému divadlu dávají prostor také některé brněnské svazácké kluby, např. Vys-
koškolský klub nebo Klub mládeže na Křencově ulici, a také většina Obvodních kulturních a vzdělávacích
středisek, kterých tu pracuje celkem pět. Do své již čtrnácté sezóny vstupuje právě Studio Horizont
při OKVS Brno III na Lesné. Domácí kolektiv Triangl tam nyní reprizuje dramatizaci "černého" románu
Vítězslava Nezvala Valérie a týden divů v režii scenáristy Ladislava Kozlovského.

Poměrně krátkou dobu - okolo pěti let - působí v Horizontu divadlo Cylindr. Za tuto dobu přípra-
vilo tuším celkem deset premiér a odehrálo asi stovku repríz, a to i mimo své mateřské působiště. Je
vítězem jednoho z ročníků soutěže humoru a satiry Příbramský permoník. Pod názvem "Výprodej 82" uspe-
šně předloni Cylindr reprezentativní přehlídku pěti svých inscenací, které všechny režijně přípra-
vil spiritus agens kolektivu Pavel Vašíček. Nejlepší pořad tu představovaly nápadité Holčičiny,
kde scénář "cirkusu na motivy mládeže a knihy Karla Poláčka Bylo nás pět" napsala Iva Blahutová. Nastu-
dování se probíjalo do předlonického krajského kola Šrámkova Písku a soubor s ním vyjel i do zahrani-
čí. Součástí "Výprodeje" nebyly ovšem poslední premiéry Cylindru - Vašíčkův scénář proz Frigyesa Karin-
thyne Btl jsem dvě kotata a hrálo jsem si se smou, text režiséra Vladislava Dolníka Vlak v 11.26, kte-
rý má etizádost burcovat publikum z uravní letargie formou modelového dramatu, a jevištní verze humo-
ristického románu brněnského satirika Miroslava Šmály Svatební cesta do Jiljí, režírovaná P. Vašíčkem
a L. Runtákovou.

Jedním z nejdéle pracujících souborů je Divadelní studio Josefa Skřivana při OKVS Brno IV, nesou-
cí jméno zdejšího pokrokového meziválečného herce a režiséra. Umělecky nejucelenější inscenací a nespo-
rým vyvrcholením dosavadního úsilí Skřivanovců stala se před pěti lety původní dramatizace Homérova
eposu Odyssea v režii Zdeňka Pospíšila z Divadla Na provázku. Od té doby opět omlazený soubor hledá no-
vé cesty svého dalšího vývoje, a to například v historickém apokryfu svého vedoucího Petra Veselého
V nepravé poledne aneb Švédové před Brnem /režie Květa Arcanida/, v montáži šesti povídek Vasilije Šuk-
šina Pět deka moci /nastudoval "provázkový" herec Miroslav Donutil/ nebo naposledy v pásmu sedmi Apo-
kryfů Karla Čapka /režie Jaroslav Haidler/, v holanovském pořadí Jeskyně slov či ve vítězném pořadí le-
tošního krajského kola Šrámkova Písku - Expedici v pojetí P. Veselého.

K Čapkovým apokryfům obrátil se také letošní účastník Akademického Brna soubor Hrnc elektrotechni-
cké fakulty VUT Brno. Montáž nazvanou Disco aneb Prométheův oheň /režie Václav Müller/ zarábával při-
tažlivým prostředím současné diskotéky a proložil publicistickými odkazy na dnešní svět násilí a teroru.
Dobře míněná snaha podtrhnout tak aktuálnost autorova naléhavého poselství, odsoudit konzumně prázdň
přístup k životu a zdůraznit zodpovědnost každého z přítomných za předání pochopně lidské kultury budou-
cím generacím vedla však nakonec k jistě nevyváženosti nastudování.

Začínající divadlo k veteriny našlo si ve svém Anatomickém dramatu /Kdo neprožil, neuvěří/ dobrý
odrazový můstek v nefalšované studentské recesi. Jednalo se o řízenec každodenních epizod s předskauš-
kové mikrosociety vysokoškolských kolejí a jeho komika se opírala o dobře odpozorované, výstižné charakte-
rizované a diferencované, byť poněkud karikované typy, vzdáleně upomínající na populární Študáky a kna-
tory Jaroslava Žáka. Ještě úspěšněji se pak vypořádalo s groteskou Ladislava Smolka Podivné odpoledne
dr. Zvonka Burkeho.

Sympatickou štikou mezi studentskými kolektivy je samorestlé Vádílo z gymnázia na Elgartově ulici.
Jeho autorské pořady s vynalézavými názvy jako Bláznění, Zatvařování, Foblašnění topenáři nebo naposledy
provokativní "Hm..." /režie Roman Ráček/ představovaly vždy upřímný i kultivovaný pokus o generační vý-
pověď o dnešku, sympatický svým protiměšťáckým nonkonformismem.

V letmé charakteristice brněnských souborů autorského typu mohli bychom ovšem pokračovat ještě dlou-
ho. Potom by jistě přišla řeč na letos již pátiletou M-dílnu a svou tvář teprve hledající Biko /OKVS
Brno I/, na čtveřici Nepojízdná housenka, Pod obrazem, Nova et vetera a Kolektiv z OKVS Brno II, na Stu-
dio mladých souborů J. K. Tyl ze Slatiny /zřizovatel OKVS Brno IV/ i na kvarteto dosud méně známých part
z OKVS "pátky". Potěšitelné je, že vedle souborů majících za zřizovatele velké průmyslové závody /Malé
divadélko při Domu kultury ROH Královopolské strojírny, Studio mladých Svatoboj koncernového podniku
Zbrojovka atp./ začínají se slibně rojit amatérští divadelníci brněnských vysokých škol, a to jak na VUT,
tak na Univerzitě J. E. Purkyně /budoucí právníci, přírodovědci a filozofové, kteří v rámci katedry an-
glistiky pravidelně hrávají jakožto Gypsywood Players dokonce anglicky/.

Zdá se však, že už jsme vaši čtenářskou trpělivost naplnili dostatečně dlouho. Snad se tedy shod-
neme alespoň na tom, že město Brno, hostitel přehlídky, má - bez neskromného chlubení - v oblasti netra-
dičního amatérského divadelnictví velkou co nabídnout.

SLOVO O SOUBORÁCH

Soubor brněnské přírodovědecké fakulty s názvem D.U.D. /t.j. Dobře utajené divadlo/ existuje pod tímto názvem teprve krátce. Prakticky až dodnes nepotřeboval žádný název, třebaže hraje už druhým rokem a pohádka Cecara Wilda Šťastný princ je jeho druhou inscenací /první bylo pásmo lidových písní a poezie Moravo/. Soubor vystupoval dosud jen ve fakultních kolech přehlídky ZUČ, kde se obešel bez názvu. Letošní úspěch v celoškolském a posléze i krajském kole přehlídky jej však přivedl až do národního kola, a tedy už bylo třeba, aby dosud bezejmenný soubor byl konečně označován - vznikla zkratka D.U.D.

D.U.D. přistoupilo k textu pohádky C. Wilda s dosti velkou zdrženlivostí - několik dílčích úprav, doplnění vlastními písněmi, jinak byl text ponechán téměř v původním znění. Díky tomu vynikne krása Wildova způsobu vyprávění, i když trochu na úkor dramatické akce.

S BRNĚNSKOU "IKSKOU"

Divadlo X, jehož zřizovatelem je Městské kulturní středisko S. K. Neumanna v Brně a které si právě letos připomíná čtvrtstoletí své soustavné činnosti, patří k předním pěstitelům netradičního autorského projevu u nás. Se svými inscenacemi reprezentovalo československou jevištní kulturu již několikrát v cizině /Jugoslávie, Rakousko, Velká Británie, Belgie/. Zatím poslední zahraniční výprava "Iksky" směřovala s rozhodnutím AKČV v Praze do průmyslové aglomerace polských Katovic, kde se příležitostně v prosinci 1983 konal jubilejní X. ročník Barborkových divadelních setkání. O několika zážitcích z této nevšední akce chtěli bychom se nyní s vámi podělit.

Nesputězný festival s poetickým názvem "Barborkowe Spotkania Teatralne" pořádalo pod ministerakou patronací a ve spolupráci s dalšími krajskými, okresními a místními úlozkami vojvodské kulturní středisko Katowice, a to v Paláci kultury Zagłębia nedaleké obce Dąbrowa Górnicza. Jedná se o každoroční zimní přehlídku, na níž organizátoři zvou ty soubory i jednotlivce, kteří v minulém období zvítězili na ostatních specializovaných divadelních soutěžích, a také hosty ze zahraničí. Před čtyřmi lety zde s Kilkovou Písní o lásce a smrti vystupovala vodňanská Šupina, v roce 1981 s Tristánem a Izoldou pražské Paraple, předloni sem z Prahy přicestovala s pantomimickým Klokotání II Mimoza. Záměr festivalu soustředit - podobně jako na Scénickou žatvu ve slovenském Martině - na jedno místo to nejlépeší, co se v jednotlivých oblastech amatérsko-divadelnických právě urodilo, takřka automaticky zaručuje dramaturgickou a žánrovou pestrost předváděných nastudování. V nabíteném třídním programu se tedy sešlo například drama modelového typu s inzitivním představením vesnického souboru, hlučný muzikál pro děti s tichou pantomimou, reminiscence na meziválečnou avantgardu a vystoupení divadla jednoho herce. Část vystoupení se odehrávala v prostorném hlavním sále, na pořady komornějšího nebo experimentálního rázu se obecenstvo obvykle napěchovalo do několika sálů menších, ať už ve studentském klubu Agora nebo v podzemní architektonicky poněkud strohé a s aramorevých či štukových interiérech až přezdobené budovy. Přestože se X. ročníku "Setkání" účastnilo na 350 lidí, měli organizátoři věru plnou hlavu starostí, aby zádrhelů bylo co nejmeně.

V pestré konkurenci obstála brněnská "Ikska" /získala jedno z ocenění, slavnostní hornickou žavli a pozvání k dalšímu hostování/ ne snad oslnivě, ale rozhodně plně se ctí. Namísto některé z nových premiér, jež by daleko lépe doložily její současné směřování, byla nucena "oprášit" již sedm let starou, ba i festivalovými vavříny ověncovanou dramaturgickou a vědeckofantastickou románku Američana Baye Bradburyho Fahrenheit 451 z pera svého režiséra Zdeňka Turby. Přes jistou jazykovou bariéru vyzněla verbálně založená předleha jako apelativní varování před odlišujícími tlaky současné západní civilizace.

Součástí jubilejních X. Barborkových divadelních setkání byla ovšem řada dalších přidružených akcí. Připomeňme alespoň pravidelná noční diskusní fora s hodnocením inscenací odbornou porotou v čele s docentem Zdzisławem Dąbrowskim z Varšavy, poučné semináře vedené prezidentem divadelního svazu TKT Lechem Sliwonikem, představenou divadelní dílnu, reprizantační závěrečný večer všech účastníků s kvalitním recitálem Krzysztofa Zielińského a samozřejmě výměnu zkušeností při mnoha neoficiálních kontaktech. /vz/

VIDĚLI JSMĚ, SLYŠELI JSMĚ ...

Po nepřilíš vydařeném večeru ve čtvrtek /ani soubor Dekořán, ani Aproximace se příliš neukázaly/ přinesl všerejšák příjemný obrát k lepšímu. Byly předvedeny inscenace podstatně bohatší, na nápady a zajímavější i co do celkové koncepce představení.

První vystoupilo pražské Studio poezie s osobitou adaptací Máchova Máje. Je třeba velice kladně hodnotit fakt, že se soubor vyvaroval onoho pietního sentimentalismu, s jakým se často přistupuje ke klasické literatuře, a předvedl Máj nazíraný hned několika způsoby: jednak "krvavý" příběh o lásce a mordu /komediantský "dryádnický" způsob přednesu hlavního solisty-vypravěče, pouťové atrakce během intermezzí, přehnaně srdcebolný přednes představitelky Jarmily/, krásný básnický text /i přes všechnu snahu o vsugerování iluze pouťové atrakce krásná básně se prosadí sama o sobě, brání se snižení na úroveň parodie/ či povinná částka školní mládeže /viz hlas dítěte štoupcího a naprosto nechápajícího textu básně/.

Kovrůž divadlo Člověče nezlob se předvedlo velmi dobré představení. To bylo dáno už tím, že pantomima nebyla prakticky jinak v celé náplni Akademického Brna zastoupena. Proto byl tento soubor prakticky ve své oblasti bez konkurence. Předvedl výbornou, nápaditou klauniádu, využívající originálních režijních nápadů i dobrých hereckých schopností všech členů souboru. Proto se právě setkal soubor s příznivým ohlasem u publika.

František Rydl

Hodnotící komise národní přehlídky vysokoškolských amatérských divadelních souborů Akademického Brna 84 navrhuje k účasti na celostátní přehlídce Akademický Prešov tyto soubory :

Studio poezie filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze s inscenací

K.H.Mácha

M á j

Divadlo HRNEC elektrotechnické fakulty Vysokého učení technického v Brně s inscenací

Alois Mikulka - Dagmar Timčová

C h r a c h r u b r a c h r u

Soubor Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích VISUVADLO s inscenací

Marina Cvetajevová - Irena Janotková

V a r i a c e n a t é m a p o é m a k o n c e

Vzhledem k tomu, že žádný ze souborů výrazně nenaplnil předsevzaté ideové umělecké cíle svých inscenací, navrhuje hodnotící komise ministerstva školství ČSR rozšířit finanční dotaci rovným dílem mezi tři soubory, které budou reprezentovat ČSR na celostátní přehlídce Akademický Prešov.

Dále hodnotící komise navrhuje udělit cenu Celoškolského výboru Socialistického svazu mládeže Univerzity Jara Evangelisty Purkyně autorům hudby k inscenaci Máj Zdeňku Konopáskovi a Pavlu Koubovi a za ženský herecký výkon Daně Vavřáčové za sérii rolí v inscenaci Dušana Pírníka Červená Karkulka a Sherlock Holmes.

Tak - a teď už konec. Opona dolů, prázdné židle v sále, gratulace nejúspěšnějším soutěžím, přání jen toho nejlepšího všem ostatním a hlavně nasledancu zase příští rok na jaře v Brně.

